Informatie over de periode na het stoppen van de chronische dialysebehandeling

Als u overweegt om te stoppen met de dialysebehandelingen of de nefroloog heeft het hierover met u gehad, dan vindt u hieronder meer informatie over wat er verwacht kan worden vanaf het moment dat de dialysebehandelingen worden gestaakt.

Indien u stopt met uw dialysebehandeling, draagt het ziekenhuis de medische behandeling over aan uw huisarts. In overleg met u is het mogelijk om thuiszorg in te schakelen of u kunt overwegen om naar een hospice te gaan. Als u verblijft in een verpleeg- of verzorgingshuis, vindt overdracht van de medische behandeling plaats aan de specialist ouderengeneeskunde.
Het behandelteam van de dialyseafdeling blijft, in overleg met u, contact houden. Om deze fase voor iedereen zo draaglijk mogelijk te maken, is kennis over de laatste fase en de stervensfase belangrijk.

Laatste fase

Deze laatste fase kan gemiddeld één of twee weken duren na de laatste dialysebehandeling. Natuurlijk hangt dit af van de conditie waar u zich in bevindt. Hoe vervelend het ook is, er zijn een aantal lichamelijke en geestelijke veranderingen te verwachten. Dit verloop kan van persoon tot persoon verschillend zijn.
De arts vermindert of stopt in overleg met u de verstrekking van medicijnen, die dagelijks een belangrijke plaats innamen. Ook het volgen van een dieet is nu niet meer nodig.
In deze laatste fase is het belangrijk om uw wensen rondom de stervensfase kenbaar te maken aan uw omgeving.

Klachten

Als er sprake is van klachten als pijn, jeuk of misselijkheid, dan zorgt de arts voor passende medicatie. Bij jeuk is het van belang om de omgeving koel te houden. Uitdroging van de huid is te verminderen door niet te wassen met een ontvettende zeep en door de huid in te smeren met een vochtinbrengende crème of lotion.
Het wegvallen van de nierfunctie geeft over het algemeen geen pijnklachten.

Benauwdheid

Bij de dialysebehandeling vindt vaak vochtverwijdering plaats. Als de dialysebehandeling stopt terwijl u wel vocht gebruikt, bestaat het risico om vocht vast te houden in het lichaam. De kans hierop is groter als u niet meer plast. Dit uit zich in zwelling (oedeem) van de benen en daarnaast is het mogelijk dat het vocht zich ophoopt in de longen (longoedeem). De ademhaling is dan zwaarder, vooral bij platliggen.
Indien klachten van benauwdheid ontstaan, kan mogelijk ook het gevoel van angst ontstaan om geen of onvoldoende lucht meer te krijgen. Deze klachten en gevoelens kunnen echter goed met medicijnen bestreden worden, waardoor u zich comfortabel blijft voelen.

Verminderde trek

Doordat de behoefte aan voedsel en vocht afneemt, kan het lichaam snel veranderen. Het gezicht zal smaller worden, de wangen vallen in, de neus wordt spits en de ogen komen dieper in de kassen te liggen. Omdat de lippen en de mond vaak droog zijn, kan het prettig zijn om deze af en toe te bevochtigen of licht in te vetten.

Stervensfase (informatie voor omgeving)

Als het sterven nabij is, kan er overgegaan worden tot waken door partner, familie of naasten uit de omgeving, eventueel met ondersteuning van hulpverleners.
Dit betekent op een rustige manier dag en nacht bij de stervende aanwezig zijn. Er kan sfeer en rust gecreëerd worden door het branden van kaarsen, het neerzetten van afbeeldingen of een mooie bloem, het dempen van licht, door te bidden, luisteren naar muziek of iets voor te lezen. Waken kan een tijd zijn voor afscheidsrituelen, zoals een ziekenzalving of de ziekenzegen.

1680 2122025

De tijd lijkt in deze fase vaak stil te staan. Het overlijden kan lang op zich laten wachten. Zorg er daarom voor dat men elkaar afwisselt en voldoende rust neemt. Het verzorgen van een stervende kan voldoening geven maar ook uitputtend zijn. Het is belangrijk dat in de thuissituatie tijdig voldoende praktische en ondersteunende hulp aanwezig is, bijvoorbeeld van een verpleegkundige, een verzorgende of een vrijwilliger.

Het waken kan een heel waardevolle periode zijn, waarin men elkaar als familie en vrienden zeer nabij is. Een houding van rust en vertrouwen is belangrijk. Het helpt de stervende als hij of zij voelt dat het toegestaan is om te gaan. Als er nog zaken zijn die de stervende zodanig bezighouden dat ze het stervensproces bemoeilijken, ga dan samen na of er een oplossing gevonden kan worden. Men kan overwegen om hulp in te schakelen.

Ademhaling

Er zijn tekenen waaraan te zien is dat iemand gaat sterven. Vaak is een stokkende en onregelmatige ademhaling een teken dat de dood snel dichterbij komt. De ademhaling valt dan regelmatig stil om daarna met een diepe zucht weer op gang te komen. De tijd tussen de ademteugen duurt langer, soms wel tot een halve minuut. Deze laatste fase ervaart de stervende zelf niet als benauwd. Doordat de normale hoest- en slikprikkels verdwijnen, komt het voor dat slijm zich ophoopt in de keelholte of luchtpijp. Dat zorgt voor een reutelend geluid bij het ademhalen.

Bloedsomloop

Het lichaam houdt zo lang mogelijk de doorbloeding van hart en longen in stand. Het bloed trekt zich meer en meer terug naar de borst- en buikholte. Daardoor kunnen armen, handen, voeten, benen en neus koud aanvoelen. Ook kunnen hier paarsblauwe vlekken ontstaan. De gelaatskleur lijkt grauw. Vaak trekt dit een paar uur na het overlijden weer wat bij. Daardoor lijkt iemand weer meer op zichzelf.

Bewustzijn

In de stervensfase zijn de periodes van wakker zijn steeds korter. De stervende lijkt zich steeds meer terug te trekken en is steeds moeilijker te bereiken. Vaak begrijpt de stervende niet meer alles wat wordt gezegd. Toch hoort hij of zij waarschijnlijk wel alles en blijft tot het laatst gevoelig voor geluid. Rust rondom de stervende is belangrijk. Zorg dat er niet te veel mensen tegelijk rond het bed aanwezig zijn en vermijd harde stemmen of geluiden. Zachtjes praten heeft vaak een rustgevende werking. Aanraking kan rustgevend zijn, maar dit verschilt per persoon en per moment. In de periode voor het overlijden daalt het bewustzijn steeds verder. In de laatste uren glijdt iemand hierdoor meestal weg in een diepe slaaptoestand of coma.

Onrust en verwardheid

Het kan voorkomen dat door het afnemende bewustzijn iemands gedrag verandert. De stervende kijkt dan anders uit zijn ogen en kan een onrustige en verwarde indruk maken. Het lijkt of iemand van alles beleeft of ziet, maar wat dat precies is, is niet duidelijk. Dit komt nogal eens voor in de laatste levensdagen en vooral in de laatste uren. Vaak maakt de stervende kleine (hand)bewegingen, alsof hij of zij iets wil plukken of aanwijzen. Men kan steun bieden door rustig aanwezig te zijn en door eventuele waandenkbeelden of hallucinaties niet tegen te spreken maar er ook niet in mee te gaan.
Als er tekenen van ernstig ongemak zijn, kan de arts besluiten om rustgevende medicijnen toe te dienen.

U zult merken dat een stervensproces zowel moeilijke als mooie momenten met zich meebrengt, momenten van verdriet, angst, machteloosheid, boosheid, maar ook van dankbaarheid, liefde, hoop en geloof. Ieder sterfbed kent een eigen tijd en heeft een eigen tempo.
De medewerkers van het ETZ wensen u veel sterkte.

Bereikbaarheid

- De dialyseafdeling is telefonisch te bereiken op: (013) 221 29 10;
- Voor de medisch maatschappelijk werkers van nefrologie belt u naar: (013) 221 00 50.